

ALGORITHMIZATION ISSUES OF EXPERTS' METHODOLOGIES

**B. Leonov
V. Serogin**

The article is devoted to the development of methodological support for forensic expert activity. Based on the analysis of previous scientific studies, the directions of improving expert methods and evaluating its effectiveness are proposed.

In the context of the methodology of scientific knowledge, the authors analyzes promising directions for improving expert techniques through standardization and algorithmization, based on the methods of formalizing scientific research.

The article substantiates the basics of the formation of algorithms of specific expert methods, as well as an example of constructing an algorithm for solving typical problems during the forensic examination of special technical means that are used for receiving of the information not officially.

Based on the results of the analysis of the foundations of the formation of algorithms and the principles of their construction, the introduction of algorithms of expert methodologies is proposed, which allows improving the expert method at the stage of its development.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.08>
УДК 340:629.78 (045)

Петро Дмитрович Біленчук
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри кримінального права та процесу

ORCID 0000-0002-9599-0347
E-mail: aur.consalt@gmail.com

Національний авіаційний університет

Віктор Петрович Колонюк
кандидат юридичних наук, доцент
учений секретар

ORCID 0000-0001-7714-5732
E-mail: viktor.koloniuk@kndise.gov.ua

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

Микола Іванович Малій
директор правничої компанії

E-mail: aur.consalt@gmail.com

Товариство з обмеженою відповідальністю «АЮР-КОНСАЛТИНГ»

ІННОВАЦІЙНЕ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В ЕРУ АСИМЕТРИЧНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У статті сформульовані світоглядні підходи до розуміння системи засобів пізнання і доказування та їх використання в професійній правничій діяльності органів правосуддя. Розроблено систему новітніх засобів пізнання та доказування з метою багатofакторного аналізу і оптимізації здійснення правосуддя за вибором конкретних завдань – АКССА, АСБДЛ – ММР1, ПРІАМ, АРМ – слідчого.

Ключові слова: доказування, доказознавство, оптимізація правосуддя, електронне право, кіберкриміналістика, наукове забезпечення пізнання у сфері правосуддя.

Постановка проблеми. Світоглядно-філософське, соціально-правове і інноваційно-телекомунікаційне забезпечення діяльності органів судової влади, правоохоронних органів, спецслужб і правозахисних організацій як наукова і практична сфера являє досить складну як антологічну, гносеологічну, так і правничу, доказознавчу, процесуальну, криміналістичну і судово-експертну діяльність викладачів, вчених і багатьох суб'єктів правосуддя, судочинства, правопорядку та правозахисної діяльності [1; 2].

Сучасні соціально-економічні перетворення, які зумовлюють загострення криміногенної обстановки, різку зміну структури, динаміки і тенденції розвитку злочинності, потужної технічної озброєності злочинців, витонченості способів скоєння злочинів потребують використання в оперативно-розшуковій, слідчій та судовій практиці новітніх спеціальних криміналістичних знань (засобів, методів, прийомів, технологій) [3].

У таких умовах виникла необхідність суттєвого посилення загальнотеоретичних, методологічних і організаційних засад сучасного наукового забезпечення пізнання, доказування, розслідування новітніми досягненнями науки і техніки [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історіографічні дослідження свідчать, що безпосередньо проблемами наукового забезпечення новітніми засобами пізнання, доказування, розслідування у сфері правосуддя, судочинства, правоохоронної і правозахисної діяльності займалися такі вітчизняні вчені як: Л. Ю. Ароцкер, В. Д. Басай, Я. О. Береський, М. С. Бокаріус, С. П. Гик, С. Й. Гонгало, В. Г. Гончаренко, В. А. Журавель, О. А. Кириченко, О. Д. Кісільов, Н. І. Клименко, В. О. Комаха, В. О. Коновалова, І. І. Котюк, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лук'яничков, С. М. Матвеев, М. М. Михеєнко, Г. М. Рудий, В. Л. Русецький, М. В. Салтевський, В. В. Тищенко, В. М. Шевчук, В. Ю. Шепітько [5].

Вочевидь зазначена проблематика привертала увагу і таких зарубіжних вчених як: Е. Ф. Бурінський, В. Д. Гершель, Г. І. Грамович, Г. Г. Гросс, Р. Г. Домбровський, А. В. Дулов, В. Я. Колдін, В. І. Лебедев, М. С. Полевий, О. Р. Ратінов, Р. А. Рейсс, М. О. Селіванов, С. М. Трегубов, С. І. Цветков, О. І. Шумілов, М. П. Яблоков та інші [6].

Очевидно, що дослідження згаданих вчених є значним внеском у розвиток теорії наукового забезпечення пізнання, доказування, розслідування в процесі правосуддя, однак не вичерпують можливостей цього фундаментального питання.

Узагальнений аналіз сучасних правничих досліджень свідчить, що не розв'язаними залишаються такі питання як: загальнотеоретична характеристика сучасного наукового забезпечення криміналістичними засобами пізнання, доказування, розслідування в процесі здійснення правосуддя; наукові засади систематизації його засобів; особливості наукового забезпечення досудового розслідування і судового провадження; його пріоритетні напрями та механізми вдосконалення, що стало особливо очевидним в зв'язку з прийняттям Конституції України (ст. ст. 1, 3, 5, 6, 8, 19) і КПК України, яким змінено ідеологію сучасного кримінального правосуддя та визначено, що завданнями кримінального провадження є: 1) захист особи, суспільства, держави від кримінальних правопорушень; 2) охорона прав, свобод та законних інтересів його учасників; 3) забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду (ст. 2 КПК України).

Очевидно, що розв'язання цих завдань є неможливим без вдосконалення сучасних наукових засобів пізнання, що свідчить про необхідність продовження ґрунтовних досліджень у цьому напрямі.

Зокрема, актуальними є питання створення сучасного вчення про систему криміналістичних засобів наукового забезпечення доказознавства, яке б являло собою систему наукових принципів та практичних рекомендацій, спрямованих на ефективне розв'язання означених завдань, що і зумовило вибір авторами даного напрямку дослідження.

Мета дослідження. Метою наукової статті є розгляд основних питань розробки і використання новітніх засобів пізнання та доказування в процесі здійснення конституційного, цивільного, господарського, адміністративного і кримінального правосуддя та судочинства, правоохоронної та правозахисної діяльності.

Викладення основного матеріалу. Дане дослідження виконане відповідно до планів науково-дослідних робіт Центру стратегічних досліджень Міжнародного Карпатського університету за темою «Електронне право, кібербезпека і планетарна електронна кіберзлочинність» (науковий керівник Біленчук П. Д.) та кафедри кримінального права і процесу юридичного факультету Національного авіаційного університету за темою «Захист прав і свобод людини і громадянина (кримінально-правові аспекти): 01.09.2017 – 30.06.2022» (науковий керівник Лихова С. Я.).

Основною метою даного дослідження є створення сучасної концепції наукового забезпечення пізнання, доказування, розслідування в процесі здійснення правосуддя [7; 8; 9].

Зазначена мета реалізується за допомогою розв'язання таких задач:

– обґрунтування необхідності створення нової системи знань, нового вчення – теорії і практики сучасного наукового забезпечення пізнання, доказування, розслідування в процесі здійснення правосуддя;

- визначення потреб та актуальних напрямів сучасного наукового забезпечення пізнання, доказування, розслідування в процесі здійснення правосуддя;
- формування методологічних засад та розкриття традиційної і сучасної системи криміналістичних засобів наукового забезпечення; правосуддя;
- розробка комплексу новітніх криміналістичних засобів, методів, технологій і алгоритмів забезпечення правосуддя;
- здійснення системного підходу до наукового забезпечення досудового розслідування і судового провадження;
- створення системи рекомендацій, спрямованих на практичне застосування новітніх криміналістичних засобів на стадії досудового розслідування і судового провадження та в ході запобігання злочинів;
- формулювання пріоритетних напрямів та механізмів вдосконалення криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя [10; 11].

Об'єктом дослідження є пізнавальні процеси, що здійснюються в ході здійснення правосуддя, а безпосереднім предметом дослідження є теорія і практика сучасного наукового забезпечення пізнання, доказування, розслідування в процесі досудового і судового провадження.

Методологічною основою даного дослідження є сучасна теорія наукового пізнання, що базується на світоглядно-філософських принципах, загальнонаукових та спеціальних методах. Зокрема, таких як:

формально-логічний при узагальненні матеріалів експертної, слідчої і судової практики, аналізі норм чинного законодавства та існуючих теоретичних конструкцій з приводу особливостей використання криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя;

класифікації – з метою системного поділу і впорядкування криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя;

узагальнення – з метою переходу від окремих фактів, відомостей, доказів (показань, документів, речових доказів, висновків експерта) до загальних висновків;

порівняльно-правовий – при дослідженні законодавства України та інших країн світу про правове регулювання використання криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя;

історико-правовий – при розкритті еволюції поглядів учених на окремі проблеми, що стосуються предмета наукового дослідження;

системно-структурний – при дослідженні наукових засад класифікації криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя;

статистичний – при ілюстрації теоретичних висновків емпіричними даними і даними вивчення державної та відомчої статистичної звітності.

Нормативною базою дослідження є норми Загальної Декларації прав людини (1948 р.), Конституції України (1996 р.), положення чинного законодавства.

Теоретичною основою дослідження є наукові праці з історії філософії, логіки, психології, соціології, фізики, хімії, біології, математики, нейробіоніки, кібернетики, інформатики, філософії права, кримінального права та процесу, криміналістики, судової експертології, оперативно-розшукової діяльності тощо.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані МВС України і Державної судової адміністрації України за 1960-2020 рр., узагальнені матеріали 650 кримінальних проваджень щодо ефективності і результативності використання криміналістичних засобів у ході досудового розслідування, результати вивчення 150 кримінальних проваджень стосовно 600 засуджених за скоєння розбійних нападів у складі організованих злочинних груп, а також результати анкетування 300 слідчих і 220 керівних працівників органів досудового розслідування. Для вивчення психофізіологічних рис характеру 50 осіб використовувалась методика автоматизованого багатостороннього дослідження особистості АСБДО-ММР1. На електронному аналізаторі (ЕІА-1) проаналізована мова 35 досліджуваних. За допомогою програмного засобу ПРІАМ було здійснено діагностику, моделювання і прогнозування стану злочинності в Україні за тридцятилітній період.

Наукова новизна одержаних результатів визначається метою та предметом дослідження, а також завданнями і методами їх вирішення та полягає у тому, що в даній статті розроблено сучасну концепцію використання криміналістичних засобів для наукового забезпечення правосуддя (конституційного, цивільного, господарського, адміністративного, кримінального).

По-перше:

I) обґрунтовано необхідність створення якісно нової системи знань, що являє собою криміналістичне вчення про теорію і практику сучасного наукового забезпечення правосуддя, складовими якого є: 1) загальнотеоретична характеристика сучасних криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя; 2) вчення про його об'єкт; 3) вчення про його засоби; 4) вчення про його суб'єктів; 5) вчення про його використання в процесі запобігання вчинення злочинів та на стадіях досудового розслідування та судового провадження;

II) особливостями сучасного наукового забезпечення правосуддя є те, що його змістом є: а) власна криміналістична методологія; б) теорія запобігання вчиненню кримінальних правопорушень; в) теорія процесуального забезпечення кримінального провадження; г) теорія оперативно-розшукової діяльності; д) теорія організаційно-управлінського забезпечення розслідування;

III) доведено, що методологічними засадами є принципи наукового пізнання та розв'язання практичних завдань, які знайшли своє відображення у визначених ст. 2 КПК України завданнях кримінального провадження;

IV) розкрито сучасну систему криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя, яка включає в себе: загальнофілософські, загальнонаукові, конкретнонаукові та спеціальні методи;

V) розроблено комплекс новітніх криміналістичних засобів, методів і комп'ютерних технологій: а) слідчо-оперативний одорологічний чемодан; б) лінійку криміналістичну топографічну; в) комплект засобів для дослідження психофізіологічних особливостей особи в процесі здійснення правосуддя; г) складний метричний квадрат; д) комплект науково-технічних засобів співробітника органу правосуддя; е) патент на промисловий зразок – трафаретна лінійка слідчого «лінійка – С», є) інтерактивну методичку V-3 «Юлій Цезар»;

ж) електронний мультимедійний підручник «Криміналістика»;
з) автоматизовану систему багатофакторного дослідження особистості – АСБДО-ММР 1; і) універсальний програмний продукт слідчого – АКССА;
ї) системний алгоритм мережевоцентричного аналізу інформації;

VI) обґрунтовано, що пріоритетними напрямками та механізмами вдосконалення використання криміналістичних засобів в процесі наукового забезпечення кримінального провадження є: 1) поетапне втілення положень сучасної концепції його наукового забезпечення; 2) впровадження методів інформаційно-аналітичної діяльності, автоматизованих систем і банків даних, віртуальних систем управління знаннями, засобів комбінаторного аналізу, ноометодів і ґрід-технологій; 3) розробка веб-проєкту дистанційного онлайн-навчання слідчих, прокурорів, суддів, адвокатів.

По-друге, удосконалено:

I) підходи до класифікації світоглядних принципів сучасного наукового забезпечення правосуддя, зокрема, доведено, що крім традиційних принципів наукового пізнання у криміналістиці актуальними є і такі: зумовленість, самодостатність, антиентропійність, інтегративність, всеосяжність;

II) сучасні підходи систематизації криміналістичних засобів наукового забезпечення правосуддя за їхніми пізнавальними можливостями, які потребують необхідності поєднання даних різних наук: зокрема, таких як правові і організаційно-управлінські, криміналістичні, спеціальні, оперативнотехнічні, оперативно-розшукові та пошукові; по-третє набули подальшого розвитку:

I) засоби багатофакторного аналізу, математичного моделювання і оптимізації здійснення правосуддя за вибором завдань – АКССА, АСБДЛ – ММР1, V-3, ПРИАМ, АРМ-слідчого «Інсайт»;

II) підходи до вдосконалення використання лазерних технологій Focus 3D, електронних засобів, біометричних методів, інтерактивних методик дистанційного і віртуального онлайн-навчання, ноометодик, мережевоцентричних інтернет-технологій і ґрід-технологій при розробці окремих пізнавальних завдань в процесі здійснення правосуддя.

Апробація матеріалів освітньо-наукового і праксеологічного дослідження засвідчує те, що результати даного дослідження публікуються в даній статті, а також частково вже опубліковані авторами в окремих монографіях, підручниках і наукових статтях.

Крім того, авторський колектив оприлюднював результати даного дослідження у доповідях на науково-практичних конференціях і наукових семінарах.

З жовтня 2019 р. результати даного дослідження реалізуються в рамках виконання положень Меморандуму про співробітництво між Національним авіаційним університетом та правничою компанією ТОВ «АЮР-КОНСАЛТИНГ» [12].

Метою даного Меморандуму є співпраця з реалізації спільного дослідницького Проєкту «Електронне право, електронне судочинство і кібербезпека». Його складовими являються дослідження таких новітніх напрямів в юридичній науці як: «Електронне кримінальне право; провадження»;

«Особа комп'ютерного злочинця як об'єкт кримінологічного дослідження: правове, наукове і ресурсне забезпечення»; «Кримінологічний аналіз електронної планетарної злочинності».

Вважаємо, що вагомий підсумок здійснених творчих пошуків у цій галузі знань – це публікація результатів наукового дослідження з обраної тематики в окремому монографічному дослідженні [13].

Співпраця з Комітетом електронного судочинства та кібербезпеки Національної асоціації адвокатів України дозволила авторському колективу впроваджувати результати проведених наукових досліджень і в адвокатську практику України [14; 15].

Висновки. Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені в дослідженні положення, пропозиції і рекомендації можуть бути використані та вже застосовуються в таких освітніх, наукових, наукових і практичних напрямках:

у законотворчій діяльності з метою удосконалення чинного законодавства щодо використання новітніх криміналістичних засобів в процесі здійснення правосуддя (Лист Міністерства освіти і науки України № 7 від 23.09.2008);

у науково-дослідній роботі з доказознавства і криміналістики – як підґрунтя для подальших криміналістичних досліджень у сфері юриспруденції, удосконалення наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя (Постанова комісії у справах неповнолітніх при Кабінеті Міністрів України № 4 від 21.06.1993; Угода Міністерства освіти і науки України № ЦП / 385-2008 від 31.07.2008; лист Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 5 від 20.02.2012);

у навчальному процесі – пропозиції і висновки, запропоновані авторами, використовуються під час викладання курсу «Кримінологія», «Організація судових і правоохоронних органів», «Право міжнародної безпеки», «Право інтелектуальної власності», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Судова експертологія», «Юридична психологія», «Оперативно-розшукове забезпечення слідства», «Дипломатія, розвідка, контррозвідка, детективна діяльність», при написанні підручників, монографій, навчально-методичних посібників із зазначених дисциплін (Лист Міністерства освіти і науки України № 1076 від 20.09.2011, акт впровадження Міжрегіональної академії управління персоналом № 5 від 25.05.05; лист Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 6 від 22.03.2010, № 5 від 20.02.2012);

у галузі міжнародного співробітництва – рекомендації сформульовані в дослідженні прийняті і використовуються в рамках реалізації на пряму № 5 «Комп'ютерна злочинність» спільної українсько-американської науково-дослідницької програми Академії правових наук України та Національного інституту юстиції Департаменту юстиції США, що підтверджено у звіті Академії правових наук України (Харків, 2002, № 1 (28). С. 247-261);

у практичній діяльності – пропозиції й рекомендації, викладені у дослідженні, прийняті і використовуються Міністерством освіти і науки України, Генеральною прокуратурою України, МВС України, Верховним Судом України при проведенні навчально-методичних семінарів і практичних за-

нять в системі службової професійної підготовки, а також на курсах підвищення кваліфікації працівників органів судової влади та досудового розслідування, а також експертно-криміналістичних установ (наказ Міністерства освіти і науки України № 604 від 3.07.2008; лист МВС України № 7 від 12.03.2005).

Перелік посилань

1. Біленчук П. Д. Наукове забезпечення детективної, розшукової і сисної діяльності: історико-правове дослідження нормативно-правового регулювання розвідки, контррозвідки, таємної агентури в Російській імперії (1907-1916 рр.). *Наука і правоохорона*. 2013. № 2. С. 261-262.
2. Біленчук П. Д. Наукове забезпечення органів правосуддя в Україні: сискологія, криміналістика, експертологія. *Наука і правоохорона*. 2013. № 3. С. 185-188.
3. Біленчук П. Д., Семаков Г. С. Криміналістика. Кредитно-модульний курс: підруч. Київ, 2014. 520 с.
4. Біленчук П. Д., Мотлях О. І., Рибальченко О. М., Усіков І. П. Аудіовізуальна психофізіологічна діагностика людини: історія, теорія, практика: моногр. Київ, 2013. 420 с.
5. Біленчук П. Д., Чисніков В. М., Стрілець Г. О., Береський Я. О. Степан Гик – вчений, правознавець, лікар, меценат: до 105-річчя з дня народження: монографія. Київ, 2017. 92 с.
6. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. праць. Харків, 2020. 1280 с.
7. Біленчук П. Д. Засоби пізнання у сфері кримінального судочинства: наукові засади систематизації та особливості використання. Кн. 1. Загальнотеоретична характеристика засобів пізнання у сфері кримінального судочинства: проблеми методології, системології, праксеології: монографія. Хмельницький, 2012. 372 с.
8. Біленчук П. Д. Засоби пізнання у сфері кримінального судочинства: наукові

References

1. Bilenchuk, P. D. (2013). Scientific support of detective, search and detective activity: historical and legal research of normative-legal regulation of intelligence, counterintelligence, secret agency in the Russian Empire (1907-1916). *Science and law enforcement*. No. 2. P. 261–262. (in Ukrainian).
2. Bilenchuk, P. D. (2013). Scientific support of justice bodies in Ukraine: siscology, criminology, expertise. *Science and law enforcement*. No. 3. P. 185–188. (in Ukrainian).
3. Bilenchuk, P. D., Semakov, H. S. (2014). Forensics. Credit-module course: textbook. Kyiv. 520 p. (in Ukrainian).
4. Bilenchuk, P. D., Motliakh, O. I., Rybalchenko, O. M., Usikov, I. P. (2013). Audiovisual psychophysiological diagnostics of the person: history, theory, practice: monograph. Kyiv. 420 p. (in Ukrainian).
5. Bilenchuk, P. D., Chysnikov, V. M., Strilets, H. O., Bereskyi, Ya. O. (2017). Stepan Hyk – scientist, jurist, doctor, and philanthropist: to the 105th anniversary of his birth: monograph. Kyiv. 92 p. (in Ukrainian).
6. Shevchuk, V. M. (2020). Forensics: traditions, innovations, prospects: a selection of scientific papers. Kharkiv. 1280 p. (in Ukrainian).
7. Bilenchuk, P. D. (2012). Means of cognition in the field of criminal justice: scientific principles of systematization and features of use. Book 1. General theoretical characteristics of the means of cognition in the field of criminal justice: problems of methodology, systemology, praxeology: monograph. Khmelnytskyi. 372 p. (in Ukrainian).
8. Bilenchuk, P. D. (2012). Means of cognition in the field of criminal justice:

- засади систематизації та особливості використання. Кн. 2. Систематизація засобів пізнання у сфері кримінального судочинства: традиційна та сучасна: монографія. Хмельницький, 2012. 410 с.
9. Біленчук П. Д. Засоби пізнання у сфері кримінального судочинства: наукові засади систематизації та особливості використання. Кн. 3. Особливості використання засобів пізнання у сфері кримінального судочинства: порівняльний системний аналіз: моногр. Хмельницький: ХЦНП, 2012. 502 с.
10. Крошко В. П. Сыскология – парадигма профессора А. Ю. Шумилова: новая наука о сыске. Saarbrücken: LAP Lambert acad. publ., 2014. 72 с.
11. Шепітько В. Ю., Авдеева Г. К. Інновації у діяльності органів кримінальної юстиції. *Криміналістика и судебная экспертиза: междуведомственный научно-методический сборник*. Киев, 2014. Вып. 59. С. 3-11.
12. Меморандум про співпрацю між Національним авіаційним університетом та правничою компанією ТОВ «АЮР-КОНСАЛТИНГ» від 23.10.2019.
13. Електронне суспільство, електронне право, кібербезпека: моногр. / за заг. ред. П. Д. Біленчука. Київ, 2020. 388 с.
14. Біленчук П. Д., Близнюк М. М., Кобылянський О. Л., Малій М. І., Пілюков Ю. О., Соболев О. В. Електронна цивілізація: інноваційне майбутнє України: моногр. / за заг. ред. П. Д. Біленчука. Київ, 2019. 284 с.
15. Біленчук П. Д. Процесуальні та криміналістичні проблеми дослідження обвинуваченого: монографія. Київ, 1999. 352 с.
- scientific principles of systematization and features of use. Book 2. Systematization of means of cognition in the field of criminal justice: traditional and modern: monograph. Khmelnytskyi. 410 p. (in Ukrainian).
9. Bilenchuk, P. D. (2012). Means of cognition in the field of criminal justice: scientific principles of systematization and features of use. Book 3. Features of the use of cognition in the field of criminal justice: a comparative system analysis: a monograph. Khmelnytskyi. 502 p. (in Ukrainian).
10. Kroshko, V. P. (2014). Detective science – the paradigm of Professor A. Yu. Shumilov: a new science of detecting. Saarbrücken. 72 p. (in Russian).
11. Shepitko, V. Yu., Avdeeva, H. K. (2014). Innovations in the activity of criminal justice bodies. *Forensics and Criminalistics: interdepartmental scientific and methodical collection*. Kyiv. Issue. 59. P. 3-11. (in Ukrainian).
12. Memorandum of Cooperation between the National Aviation University and the law firm AIUR-CONSULTING LLC dated October 23, 2019. (in Ukrainian).
13. Bilenchuk, P. D. (Ed.). (2020). Electronic society, electronic law, cybersecurity: monograph. Kyiv. 388 p. (in Ukrainian).
14. Bilenchuk, P. D., Blyzniuk, M. M., Kobylianskyi, O. L., Malii, M. I., Piliukov, Yu. O., Soboliev, O. V. (2019). Electronic civilization: innovative future of Ukraine: monograph. Kyiv. 284 p. (in Ukrainian).
15. Bilenchuk, P. D. (1999). Procedural and forensics problems of the accused's research: monograph. Kyiv. 352 p. (in Ukrainian).

ИННОВАЦИОННОЕ НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВОСУДИЯ В ЭРУ АСИММЕТРИЧНОЙ ЭЛЕКТРОННОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ

**П. Д. Биленчук
В. П. Колонюк
Н. И. Малий**

Намечены концептуальные основы систематизации, создания и использования средств познания и доказывания в сфере правосудия, судопроизводства, правоохранительной и правозащитной деятельности. Рассмотрены теоретические, методологические, системологического и прaxeологические особенности разработки и внедрения новейших средств познания и доказывания в деятельности органов правосудия. Показана целесообразность использования традиционных и создание новых средств познания и доказывания, которые следует внедрять в сферу правосудия, судопроизводства, правоохранительной и правозащитной деятельности. Акцентируется внимание на новейших тенденциях научных исследований в области информационно-аналитической деятельности, кибернетики, информатики, электронного права, киберкриминалистики, киберэкспертологии, комбинаторного анализа, ноометодов, грид и блокчейн технологий. Сформулированы мировоззренческие подходы к пониманию системы средств познания и доказывания и их использования в профессиональной юридической деятельности органов правосудия. Рассмотрена система новейших средств познания и доказывания с целью многофакторного анализа и оптимизации осуществления правосудия по выбору конкретных задач – АКСС, АСБДЛ – ММР1, ПРИАМ, АРМ – следователя.

Ключевые слова: доказывание, оптимизация правосудия, электронное право, киберкриминалистика, научное обеспечение познания в сфере правосудия.

INNOVATIVE SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL SUPPORT OF JUSTICE IN THE ERA OF ASYMMETRIC ELECTRONIC TRANSFORMATION

**P. Bilenchuk
V. Koloniuk
M. Malii**

It is outlined conceptual foundations for the systematization, creation and use of means of knowledge and evidence in the field of justice, legal proceedings, and law enforcement and human rights activities. The theoretical, methodological, systemological and praxeological features of the development and implementation of the newest means of knowledge and evidence in the activities of the judiciary are considered. The expediency of using traditional and creating new means of knowledge and proof, which should be introduced into the sphere of justice, legal proceedings, law enforcement and human rights activities, is shown. The attention is focused on the latest trends in scientific research in the field of information and analytical activities, cybernetics, informatics, electronic law, cyber criminalistics, cyberexpertology, combinatorial analysis, no methods, grid and block chain technologies. The worldview

approaches to understanding the system of means of knowledge and proof and their use in the professional legal activity of the judiciary have been formulated. The system of the latest means of cognition and proof is considered for the purpose of multivariate analysis and optimization of the administration of justice by choosing specific tasks – AKSS, ASBDL – MMR1, PRIAM, AWP – investigator.

Key words: evidence, optimization of justice, electronic law, cyber forensics, scientific support of knowledge in the field of justice.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.09>
УДК 343.98

Олександр Олексійович Садченко
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач лабораторії організації наукової, методичної діяльності,
нормативного забезпечення та міжнародного співробітництва

ORCID 0000-0002-0727-4181
E-mail: oleksandr.sadchenko@kndise.gov.ua

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ОЗНАКА І ВЛАСТИВІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті досліджується проблемне питання правомірності розмежування термінів «ознака», «властивість» у теорії судової експертизи і в процесі експертного дослідження. Розкривається позиція автора про доцільність розмежування цих термінів, висловлюються пропозиції про їх вивчення і подальше дослідження.

Для з'ясування гносеологічної природи ознак і властивостей об'єктів судових експертиз показана методика вивчення структури об'єктів, яка складається з елементів, що їх утворюють і відповідно способу зв'язку цих елементів між собою.

Ключові слова: *судова експертиза, криміналістична експертиза, ідентифікація, ознаки об'єктів, властивості об'єктів, структура об'єктів, елементи об'єктів, експертне пізнання, експертне дослідження.*

Постановка проблеми. Сучасний етап реформування судово-експертної діяльності в Україні супроводжується вирішенням проблемних питань функціонування експертної термінології, що зумовлено потребою забезпечити створення єдиної унормованої терміносистеми у теорії і практиці судової експертизи. Використання єдиної термінології сприятиме удосконаленню науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності, дасть можливість вирішити питання упорядкування терміноло-